

če pa le-tega ni, ali če se pri tem posebne okolšine kažejo, pokorenju in naredbi oblastnije za varnost.

(Dalje sledi.)

Življenje slavnih Slovanov.

XI.

Deržavin.

Deržavin (Gabriel Romanovič), pesnik med najimenitnejšimi pesniki rusovskimi, je prišel na svet 3. julija 1743 v Kazanu na Rusovskem. Potem, ko je bil gimnazij (srednje šole) v Kazanu doveršil, je od leta 1762 pri vojakih za prostaka služil, ter se posebno leta 1774 v boju s puntarjem po imenu Pugačev junaško obnašal. Stopivšega še tisto leto iz vojaškega stana so njegove mnogoverstne vednosti do naj višjih deržavnih nevojaških služb povzdigovali. Leta 1800 ga izvoli cesar že predstojnika deržavnega zaklada in l. 1802 ministra pravosodja ali pravice. Ali že drugo leto potem se samovoljno vsih cesarskih služb odpove in se poslej le s pesništvom zabavlja. Še mlad je bil nastal godán pesnik, preden je poznal pesmi starih in ondanjih pesnikov drugih dežel. Njegove pesmi, med temi posebno „pesem na boga, ki jo je Kitajski cesar v svoj jezik prestavljeno in na svilo z zlatimi čerkami natisnjeno v prekrasno stanico svojega velikanskega grada obesiti dal, — nadalje pesem (oda) „slap“ in „veselica na izgnanje Francozov iz domovine“ so polne pesniške lepote in pesniških misel. Tudi Deržavinovi dramatiški in prostoskladni spisi se zlo dopadajo in spričujejo, kako obilen je bil vir njegove domišljije.

Smert ga je dohitela 8. julia 1816 v Svanki, njegovem gradu, ne dalječ od Novgoroda (Novogograda). Njegova dela (pet zvezkov) so v Petrogradu od leta 1807 do 1816 na svetlo prihajala.

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* Vodstvo matice ilirske je izdalo imenik v temeliteljev matice in račun opravništva. Preteklo leto so znesli dohodki matice 5387 fl. 19 kr., in stroški 3600 fl. Celo matično premoženje znese 19.222 fl. 4 kr. in sicer 15.668 fl. 57 kr. v zadolžnicah in 3553 fl. 7 kr. v knjigah.

* Pri Jaroslavu Pospisilu v Pragi je prišla prav praktična knjiga na svitlo pod naslovom: „Popis mineralii pro mladež“.

* „Osservatore dalmato“ prinaša prav zanimive sestavke pod naslovom: „Leteratura Slava“ (slavensko slovstvo).

* Na stroške matice ilirske je ravno na svitlo prišla knjižica „Uputa u pjesmenu umetnost“ (napotje v pesniško umetnost).

* Ruski car je poterdil stavbo železnice med Odeso in Kerkovem in dovolil, da se na delnice napravi.

* Glediščno društvo v Zagrebu si prizadeva podružnice po Horvaškem in Slavonskem osnovati, ki bodo denarje za gledišče nabirale.

* Časopis „Pravdonoša“ je, žalibog! nehal izhajati.

* V Pragi bo začel prihodnje leto izhajati natoroznanski časopis. Izdajala ga bo matica česka in vredoval gospod profesor Purkyne. Cena za ude matice česke mu bo 1 fl. in za neude 1 fl. 40 kr.

Milim dobrotnikom!

Ko je vredništvo „Novic“ nabrane poslednje milodare za uboge 6. julia po grozni toči poškodovane gosp.

fajmoštru pri sv. Trojici nad Cerknico poslalo, so prečastiti gospod se za malo naberico tako milo zahvalili, da, vsi ginjeni popisa resnične revšine, se ne moremo zderžati, da bi še enkrat ne poterkali na vrata milih dobrotnikov: naj, komur je Bog pomoč dodelil, da more svojim revnim bratom pomagati, jim pomaga, kar more.

Res je, da se dobrotniki že naveličajo, ker zmiram glas pòje: daj, daj! Hvaležno tudi spoznajo reveži ondašnji, da je okrajni poglavar gosp. baron MacNeven nekaj od lani ostaliga denarja med nje razdeliti blagovolil, da so si kak mernik žita za sème kupili. Pa kje je že žetev! zima je dolga, stiska je sila velika. Gré jih scer nekaj po svetu milodarov prosit, tode koliko jih je, ki zavolj bolehnosti ali starosti ali majhnih otrok nikamor ne morejo!

Morebiti bo kdo rekel: saj v marsikakim kraji toča bije, pa vendar ni taciga krika, kakor je tukaj. Al kjer je že prej siromakov dovolj, jih taka nesreča popolnoma na beraško palico pripravi. Nekteri poškodovanih imajo vendar še kako pribežališe, imajo kake gojzde ter les za rezati, — ali ti nesrečniki še tega nimajo — in živi ne morejo v zemljo!

Dobrotniki, kterih Vas je lepo število po Slovenskim, ozrite se milo na uboge brate svoje, ki so zares usmiljenja vredni, saj nebeški oče sam pravi: kar ste siromaku dali, ste meni dali! — Najbo v denarju ali blagu, malo ali veliko, vse bo s solzami hvaležnih serc sprejeto!

Vredništvo je vedno pripravljeno, vsak dar sprejeti in ga odrajtati gosp. fajmoštru; kdor ga pa naravnost poslati hoče, naj ga pošlje gosp. fajmoštru Wemberger-u pri sv. Trojici nad Cerknico.

Kratkočasnica.

Barantija s konji.

(Smešna pa resnična povést).

Neki plemenitaž na deželi je imel dvoje kónj, vranca in sirca. Vranec je bil še precej čverst in dobrih nog; sirec pa, boga merha, je že komaj lazil. Za tega voljo pride eniga dné, osem dní pred somnjem, kočijaž Štefanček k svojimu gospodu, ki se ravno po polji sprehaja, ter mu reče med drugim, da naj sirca prihodaji somenj prodá, ker merha ni za nobeno rabo več, in se mora nad njim vselej togotiti, da bi mu skoraj žolč počil. Ti vzroki, ki jih je Štefanček, kar je naj več mogel na dolgo in široko razkladal, so plemenitaža prepričali, da je dovolil v prodaj svojiga konjiča.

Že v saboto pred somnjem je imel sirec praznik, celi dan ni bil vprežen, ovsá je dobil, kolikor ga je hotel. In v pondelj jutro — ah kako je bil nališpan, ostriglan, razčesan, na grivi in repu pristrizhen, okoli kopit obrit, z rudečim trakam v grivo zapletenim olepšan, z naj lepši opravo oširan! tak je bil kakor ženin, ki se napravlja po nevesto! — Ko sta bila obá, vranec in sirec, v lepo olikani koleselj vprežena, se vsede po prazniško oblečeni Štefanček, v dolgi plavi suknji z rumenimi gumbi in novim klobukam na voz, ter se pelje po svojiga gospoda. Gospod se vsede v koleselj; obá si zapalita vsak svojo pipico, in hi! od doma.

Ko se v mesto pripeljeta, deneta vranca v kerčmi v hlev; sirec pa je bil razširan, še enkrat napasen, očejen in potem hajdi! na somenj peljan. Po dolgim zbiranji in barantii ga je neki mešetar vender le za 15 tolarjev kupil. Plemenitaž vesel, da je ga bil spečal, se verne v kerčmo, si da dobro kosilo napraviti, kjer je marsikteri kozarec žlahniga Šampanarja spraznil, berž po tem pa misli zopet na somenj iti par vrancu kupit. Tudi Štefanček se vsede k spodnji mizi, in ker že dolgo

ni na tako dobro pivo (vól) naletel, ga na srečo svojiga sirca vleče prav čversto, poliček za poličkam.

Popoldne že precej pozno gresta gospod in Štefanček obá prav židane volje na somenj. Tjè pridši ogledujeta sèm ter tjè konje po tergu in zbirata, kar se kmali naključí, da jima nekdo konja ponudi, ki jima je bil všeč, — bil je velikosti sircove, začernele farbe brez lise in brez družih znamenj, repa je bil kratkiga, po angleško zavihaniga. Ker jima je bil po volji, in cena tudi ne predraga, je bil kup v 5 minutah storjen; plemenitaž dobí konja za 25 tolarjev.

Vesela, da sta tako dober kup konja staknila, jo vrežeta v omenjeno kerčmo nazaj, od kodar se zadovoljna kmali proti domu derdrata.

Ne peljeta se dolgo, kar se je jelo Štefančku nekaj dozdevati, kar si od konca ni povedati upal; dalje ko se peljeta, bolj čudno mu je.

Komaj pa prideta na veliko cesto, po kateri bi se bila imela memo perve kerčme peljati, kjer se je Štefanček večkrat vstaviti navado imel in ga masliček zvernil, jo je novi konj naravnost na dvorišče zavil. Dá mu jih en par z bičem čez herbet, da ga naprej spravi.

Ko prideta k drugi kerčmi, ki se ji je „pri Čepunu“ reklo, se kljuse spet vstavi, in noče naprej. Tudi tukaj se je Štefanček po navadi vstavljaj. „Šencaj! — ga jeza zgrabi — „ta konj ima ravno tako termo, kakor naš sirec! Ako bi ne vedil, da sva ga prodala, in da je bil druge farbe, sto medvedov! bi mislil, da je naša merha“.

Ko se pa tjè privozita, od kodar se pot iz ceste proti vasi oberne, jo nju konjiček naravnost po nji nappè, gré bolj vesel in hitreje, kakor da bi se mu bilo pozdevalo, da bo kmali domá, „Na, tle ga imaš le!“ si misli Štefanček in zamišljen z glavo kima. Ko sta bila konja sprežena in razširana, jo potegne novinec neutegama v štalo k ravno tistim jaslim, pri katerih je prodani sirec stal.

Zdaj še le je Štefanček prav debelo gledal. Plemenitaž izpelje konja iz štale, ter ga ogleduje od glave do nog in od nog do glave. Štefanček ga boža po čelu — ali kaj vidi! — vsa njegova roka je bila črna.

Zdaj so se vsim oči odperle — staro merho sta prodala in jo zopet kupila in sicer z 10 tolarji dražji!

Prekanjeni mešetar je s sajami sirca v vranca spremenil, in s prikrajšanim repam ga tako naštulil, da ga kupca nista spoznala, ker sta pregloboko v kozarček lukala.

Slišali smo pa pozneje, da s Štefančkam plemenitaž ni nikdar več za konje na somnji barantal, ker se je že takrat dosti izučil. K—č.

Novičar iz slovanskih krajev.

(V.) *Iz Šoššana na Štaj.* Grozna nesreča pod Belovodo na roženkransko nedeljo, o kateri bi „Novice“ rade resničen popis zvedile, se je godila od 10. ure pred poldan, malo dol pred Grebenskim mlinam, kjer se dva planinska potoka stekata, na meji Belovodske in Šoštanske fare, v Št. Florjanski srenji. Navadno v letih potokih komaj za dva mlinska tečaja vode teče, torej berv čez potok ni bila visoka, komaj poldrugi šoln široka in dva sežnja dolga, močna scer, da se ni gugala, pa brez priločov (deržajev), kar je edini in poglavitni vzrok nesreče, ki je romarje zadela, ki so z gore sv. Križa domú šli. Dereče povodnji valovje je do berví brusilo. Za krepke, vode navajane ljudi na tej bervi scer ni bilo nevaršine, in taki so tudi srečno čez prišli. Nevarnejši pa je bilo slabotnim in boječim ljudém čez iti. Ko je do srede bervi človek prišel, se ga je omotica lotila vidši naglo divjanje valov pod nogami, ki so po bervi brusili, in človeku se je zdelo, da berv z njim navgor na-

glo smučí, in v omotici se je vzibnul v vodo. Pisatel tega je tisti dan sam čez ravno tisto berv šel, in se omotice prepričal.

Perva, kateri se je bilo to zgodilo, je bila Marjeta Slopnikova, 16 let staro deklè, iz Šmartna v Rožni dolini blizo Celja, in Pezmanova za njo, iz Kozjaka. Romarji plašno gledajo od vsake strani, kako je valovje letí dvé siroti naglo odneslo, pa nihče si ni upal v pomoč skočiti. To viditi pluskne Andrej Danjelčev, 50 let star možak, dalječ pod bervjo v valovje, in je tak srečen bil, Pezmanovo in sam sebe smerti oteti. Marjeto Slopnikovo pa je voda odnesla; še le v pondelj so jo polno rau mertvo pol ure dalječ pod bervjo našli. Andrej Danjelčev je v daritev za oetbo obljubljen talie priporočen.

Po tej nesreči gré Grebensšek in postavi križ pred berv, romarje svari čez iti in jim drugo stezo kaže, kodar bi se nevaršine ognili. Al komaj Grebensšek odide, romarji križ poderejo, spet čez berv potovajo, in Jera Maršnikova, 20 let stara kersanca iz Št. Florjana v Dolíču, se v vodo zverne, da je ni bilo več viditi; v pondelj so jo našli vso obtolčeno mertvo pod sipam.

Romarji potovajo čez berv še in še; zdaj se podajo na berv Mica Podjavoršca, njeni mož Podjavoršek in njegova sestra Polona, in se eden družiga deržijo po versti. Pridejo na sred berví, Polone se omotica loti, omahne in potegne saboj svojiga brata in svakinjo. Podjavoršek, krepak mlad možak visoke rasti, se vojskuje in vojskuje z valovjem za svojo mlado nosečo ženo in za svojo sestro na vso moč, derží dolgo za svojo ženo, ko jih voda kota, pa ne more zmagati. Teško kamenje mu ženo zavalí, njega tudi voda podere, in vsiga obtolčeniga malo živiga iz vode potegnejo. Benk, njegov svak, in Adrej Danjelčev sta naprej mertvo Polono našla in iz vode potegnili; po ti Podjavoršco dvé uri poznej. Podjavoršca je bila stara še le 24 let, Polona pa 18. Obedvé ste iz Št. Florjana v Dolíču. Vse štiri utonjenke so pokopane v Šoštanski fari. Bog jim daj sveti raj! Domači ubogih utonjenk naj se s tem tolažijo, da njihove rajne niso na kakšnim grešnim potu nagle smerti storile, ampak na božjim potu. Vsim pa letá žalostna prigodba v spomin kliče: „Bodite pripravljene, zakaj vi ne veste ne ure ne dneva, kdaj vas bo Gospod poklical“.

Pa tudi srenjskim županom naj bo ta žalostna prigodba v poduk: kako treba je gledati in skerbeti, da so berví čez vodé in vse tudi še tak male potoke varno narejene in s priločmi okovarjene. Ako ravno se zdi, da čez bervi malih potokov priločov treba ni, jih je potreba gotovo pa ob času povodinj za vse ljudi, ki čez hodijo. Nihče bi se pod Belovodo utopil ne bil, ako bi bila berv tista s priločmi prej okovarjena bila. Zdaj res že lepa varna berv tam stoji. Pa kader ta spet sognije, ali bo narejena druga nova, prej ko se spet kdo tam utopi?

Taka le se povsod godí, da se po nesreči še le ljudjé spametovajo in spoznajo, česar je potreba. Koristnejši, akoravno ne kaj pameten, je bil tisti oklic, da bi se gasivnice vselej štirnajst dní pred ognjem namakati in poskušati imele, kakor ravnanje takih, ko še le tedaj gasivnice si omišljujejo, kader so že pogoreli!

Iz Št. Mahora (Konec). Ko smo tričetert ure pri Savici bili, smo se vernili spet proti jezeru nazaj. Vihar je potihnil, jezero je vmirnjeno pred nami ležalo, al — kmalo je jelo spet líti. Tode nič nismo marali; ob enajstih smo bili že spet pri Boltru, kjer so me pečene žlahne postervi, boljši od Millstätterskih, dobro vince in pošten račun okrepčale na daljno pot v Bled nazaj. Vse svoje žive dní nismo toliko pota storil in toliko po vodi bredli, ko ta dan, — ali treba je bilo po-